

กฎหมายแรงงาน

(LABOUR LAW)



สารบัญ

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักกฎหมายแรงงาน
2. การคุ้มครองแรงงาน
3. ค่าตอบแทนตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน
4. หลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์
5. กฎหมายประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน
6. สัญญาจ้างแรงงาน
7. กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเบื้องต้น



สาระสำคัญ

กฎหมายแรงงานถือกำเนิดขึ้นจากความตระหนักในสิทธิของแรงงานและสิทธิมนุษยชนอันนำไปสู่การเรียกร้องให้รัฐเข้ามากำกับดูแลการจ้างงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้างให้เป็นไปตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่แรงงานพึงมีซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งตัวลูกจ้าง นายจ้าง และประเทศชาติ สำหรับประเทศไทย กฎหมายแรงงานที่ใช้บังคับในปัจจุบันได้แก่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม



สาระการเรียนรู้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงาน
2. ความสำคัญของการคุ้มครองแรงงาน
3. กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในปัจจุบัน
4. ขอบเขตการใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน



บทที่ 1

หลักกฎหมายแรงงาน



1

แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครอง แรงงาน

การคุ้มครองแรงงานมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความ
ยุติธรรมและความเท่าเทียมกันในที่ทำงานและเพื่อ
ปกป้องคนงานจากความเสี่ยงและอันตรายต่างๆที่อาจ
เกิดขึ้นจากการทำงาน



2

ความสำคัญของการคุ้มครองแรงงาน

ความสำคัญของการคุ้มครองแรงงาน

01

แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ตรากตรำทำงาน มีเวลาพักที่เหมาะสม มีวันหยุดสำหรับการใช้ชีวิตส่วนตัวและกับครอบครัว และได้ค่าตอบแทนที่สมเหตุสมผล มีคุณภาพชีวิตที่ดี ลดการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน

02

นายจ้างมีลูกจ้างที่ทำงานผูกพันกับนายจ้างเป็นระยะเวลานาน เป็นที่ไว้วางใจ มีประสิทธิภาพและความซื่อสัตย์ในสายงาน

03

ประเทศมีแรงงานที่มีทักษะประสิทธิภาพจากการทำงานต่อเนื่องในระยะยาว ประเด็นสิทธิของแรงงานไม่ถูกนำมาเป็นเครื่องต่อรองการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ

3 กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ในปัจจุบัน

โดยทั่วไปกฎหมายแรงงานกำหนดแนวทางปฏิบัติระหว่างคู่สัญญาที่ได้ร่วมงานกัน คือ นายจ้างกับ ลูกจ้างให้มีมาตรฐานการทำงานที่แน่นอน เป็นไปด้วยความเหมาะสมตามที่นายจ้างและลูกจ้างพึงมีสิทธิและหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อกัน ด้วยการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับวันทำงาน เวลาทำงาน วันหยุด วันลา ค่าตอบแทนการทำงานให้ลูกจ้าง ความปลอดภัยและสวัสดิการในการทำงาน รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้าง กับลูกจ้างและยังมีกฎหมายกำหนดกฎเกณฑ์ในการเจรจาหรือไกล่เกลี่ยเมื่อมีปัญหา ตลอดจนวิธีการระงับ ข้อพิพาทได้ด้วย



กฎหมายที่ใช้และเกี่ยวข้องกับแรงงานและการคุ้มครองแรงงานในปัจจุบันจึงมีหลายฉบับ

1.ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บรรพที่ 3 เรื่องเอกเทศสัญญา ลักษณะ 6 ว่าด้วย จ้างแรงงานเรียกกันทั่วไปว่าเป็น บทบัญญัติเกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงาน กล่าวคือ มีเนื้อหาว่าด้วยการจ้างแรงงาน สิทธิและหน้าที่ของนายจ้างกับลูกจ้างที่มีต่อกัน

2.พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

ถึงแม้ปัจจุบันจะมีการออกพระราชบัญญัติมาแก้ไขเพิ่มเติมหลายฉบับแต่ก็เป็นเพียง บางประเด็นเท่านั้น เนื้อหาหลัก ๆ ยังคงปรากฏในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นกฎหมายคุ้มครองแรงงานที่สำคัญ จะบัญญัติในเรื่อง การใช้แรงงาน ทั่วไปเวลาทำงาน การคุ้มครองแรงงานหญิง แรงงานเด็ก การจ่ายค่าจ้างค่าล่วงเวลา กำหนดวันหยุดและวันลาของลูกจ้าง วางหลักเกณฑ์การควบคุมความปลอดภัยในการทำงาน กำหนดค่าชดเชยเมื่อเลิกจ้าง รวมทั้งให้มีกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง กฎหมายฉบับนี้ถือว่าเป็นหัวใจหลักของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

3.กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานฉบับอื่นๆ

3.1พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 เรียกว่า กฎหมายประกันสังคม

3.2พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 เรียกว่า กฎหมายแรงงานสัมพันธ์

3.3พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 เรียกว่า กฎหมายเงินทดแทน

3.4พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 เรียกว่า กฎหมายกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

3.5พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เรียกว่า กฎหมายโรงงาน หรือกฎหมายอุตสาหกรรม

3.6พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528

3.กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานฉบับอื่นๆ

3.7พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพและพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2537

3.8พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543

3.9พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีศาลแรงงาน พ.ศ. 2522 เรียกว่ากฎหมายว่าด้วยศาลแรงงาน

3.10 พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554

3.11 อื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558 ประกาศกรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์



4

ขอบเขตการใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน

การคุ้มครองแรงงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมวางหลักเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำใช้บังคับนายจ้างไว้เป็นบรรทัดฐานในเรื่องต่าง ๆ เช่น ค่าจ้าง วันลา วันหยุดของลูกจ้าง หากนายจ้างประสงค์จะใช้มาตรฐานขั้นสูงกว่าอัตราขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดย่อมทำได้อันจะเป็นคุณแก่ลูกจ้างยิ่งขึ้นอย่างไรก็ตามขอบเขตการคุ้มครองแรงงานตามพระราชบัญญัตินี้มีขอบเขตการบังคับใช้แก่นายจ้างที่ประกอบกิจการและจะไม่ใช้แก่นายจ้างที่มีลูกจ้างดังต่อไปนี้

03

01



ราชการส่วนกลาง
ราชการส่วนภูมิภาคและ
ราชการส่วนท้องถิ่น
เนื่องจากมีกฎหมายเฉพาะ
ตนเอง



รัฐวิสาหกิจตามกฎหมาย
แรงงาน ว่าด้วยแรงงาน
รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เนื่องจากมี
กฎหมายเฉพาะของตนเอง

นายจ้างซึ่งประกอบกิจการโรงเรียน
เอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียน
เอกชนเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับครู
ใหญ่และครูในโรงเรียน



06

นายจ้างซึ่งจ้างลูกจ้างทำงานที่
รับไปทำที่บ้าน



05



นายจ้างซึ่งจ้างลูกจ้าง
ทำงานเกษตรกรรมเนื่องจาก
เป็นงานขึ้นอยู่กับดิน ฟ้า
อากาศสิ่งแวดล้อมไม่เหมือน
กัน

04



นายจ้างซึ่งจ้างลูกจ้าง
ทำงานเกี่ยวกับงานบ้าน อัน
มิได้มีการประกอบธุรกิจรวม
อยู่ด้วย โดยทั่วไปเราเรียกว่า
ผู้ช่วยแม่บ้าน